

Opožděná digitalizace

a její dopad na přístup
ke spravedlnosti

LIGA LIDSKÝCH PRÁV

Opožděná digitalizace

a její dopad na přístup ke spravedlnosti

Digitalizace české justice v posledních letech zaznamenala dílčí pokrok, avšak zůstává zásadně omezená absencí jednotného elektronického spisu, roztržitou ICT infrastrukturou a nedostatečnou implementací procesních pravidel umožňujících plnohodnotné využívání digitálních služeb.

Česká republika tak i přes formálně příznivý legislativní rámec do jisté míry zaostává za evropským trendem modernizace soudnictví.

© 2025 | Liga lidských práv

Děkujeme za podporu platformě Civil Liberties Union for Europe (Liberties), kteří projekt *Digitalisation Denied, Justice Delayed?* podpořili v rámci jejich projektu CERV STRIVE 2025 financovaného Evropskou unií.

Obsah

Shrnutí

1. Úvod

2. Konceptní rámec digitalizace justice

3. Současné prvky digitalizace v české justici

4. Přístup k judikatuře a online informační systémy justice

5. Online řešení sporů

6. Využití umělé inteligence (AI) v justici

7. Zvyšování digitální gramotnosti

8. Hlavní zjištění

9. Klíčové problémy, které digitalizaci brzdí?

10. Perspektivy budoucího vývoje

11. Hlavní doporučení pro zlepšení

12. Závěr

Shrnutí

Proces digitalizace justice měl převést soudní systém České republiky zásadní transformací. Přestože byly v uplynulých letech realizovány dílčí pokroky – např. Digitalizace insolvenčního řízení, zavedením povinnosti online publikace soudních rozhodnutí či postupného rozvoje videokonferenčních nástrojů – celkový stav české justice dle *EU Justice Scoreboard 2025* výrazně zaostává za evropským průměrem. Systém čelí výzvám jako roztržitěná ICT infrastruktura, prodlužováním prací na klíčových projektech, omezenou interoperabilitou, kapacitními i finančními bariérami. Zpráva představuje výsledky analýzy současného stavu, identifikuje systémové překážky a mapuje klíčové povinnosti vyplývající z evropské i české legislativy a strategických dokumentů.

Klíčovým nedostatkem je zejména **neexistence plně funkčního elektronického soudního spisu (eSpisu)**, který podmiňuje realizaci většiny dalších prvků eJustice jehož vývoj se již 6 let opožďuje. Tato stagnace omezuje efektivitu soudního řízení, možnosti vzdáleného přístupu, automatizaci procesů a plné využití digitálních nástrojů včetně umělé inteligence.

Současná právní a technologická infrastruktura je roztržitěná a neodpovídající současnému technologickému pokroku, procesní předpisy nejsou adekvátně aktualizovány a často formalistické, což komplikuje elektronická podání i online komunikaci s účastníky řízení. Přístup k judikatuře se sice po roce 2023 rozšířil, ovšem **jednotná metodika anonymizace ani centrální databáze rozhodnutí dosud neexistují**, což snižuje transparentnost i znalost aktuální rozhodovací praxe. Videokonferenční jednání se po pandemii etablovala, ale částková omezení – zejména nemožnost vzdáleného ověření identity pomocí eID – brání jejich plnému využití.

Česká republika zároveň čelí řadě **povinností z evropské legislativy a politických dokumentů**, klíčovými momentálně je *Balíček opatření v oblasti digitální spravedlnosti do roku 2030 (Digitalisation of Justice Package)* a *Akt o umělé inteligenci*, které vyžadují interoperabilní videokonference, elektronické doručování v přeshraničních řízeních, integraci s e-CODEX a bezpečné využívání umělé inteligence v justici. Tyto závazky činí digitalizaci již nikoli volitelnou modernizací, ale právní povinností. I když vícere ze zmiňovaných nástrojů jsou již delší dobu zavedeny, v reálné praxi zatím nedošlo k plnému využití jejich potenciálu.

Rezort spravedlnosti se uplynulý rok snaží posílit využívání umělé inteligence zejména v administrativních procesech (přepisy, překlady, shrnutí textů, anonymizace), a rozsáhle zavádí bezpečné prostředí *Microsoft Copilot*. Přesto však chybí jednotná metodika využívání AI, robustní datová infrastruktura i návaznost na klíčové systémy justice. Bez komplexního vzdělávání soudců a justičního personálu o bezpečném využívání AI bude komplexní implementace nástrojů využíván jenom selektivně, nebo naopak bez dodržování nevyhnutných bezpečnostních záruk.

Závěrem lze shrnout, že mezi hlavní bariéry digitalizace spočívají v **institucionální roztržitěnosti, nedostatečné koordinaci ICT projektů, komplikovaném zadávání veřejných zakázek, nejasných procesních pravidlech a dlouhodobě podfinancované infrastruktuře**. Tyto nedostatky se promítají do každodenního výkonu justice a zpomalují její chod.

Pro úspěšnou modernizaci je nezbytné koncepční řízení digitalizace, dokončení projektu eSpisu, modernizace procesních předpisů, sjednocení zveřejňování judikatury, plná integrace eID, bezpečná a cílená implementace AI, propojení systémů justice s eGovernmentem a systematické vzdělávání všech profesí v justici. Jen tímto způsobem bude možné naplnit jak očekávání veřejnosti na dostupnou a efektivní justici, tak závazky vyplývající z evropské legislativy a moderních technologických trendů.

1. Úvod

Digitalizace justice představuje významný krok v posunu k moderní veřejné správě a zároveň klíčovým předpokladem pro zrychlení a zkvalitnění soudního rozhodování. Česká republika již dvě dekády¹ deklaruje cíl vybudovat moderní eJustice postavenou na elektronickém spisu, digitální komunikaci s veřejností, jednotných registrech, efektivních nástrojích řízení soudní agendy a transparentním přístupem k judikatuře. Ne všechny z uvedených záměrů se ale doposud podařilo plně naplnit. Digitalizační iniciativy jsou konfrontovány s fragmentací a přetrvávajícími institucionálními, technickými a legislativními bariérami. Víceré částkové cíle se proto nepodařilo splnit v stanoveném časovém rámci, co brzdí potenciál plného využití kvalitního personálního substrátu v oblasti justice, který v mnohém konkuruje kolegům ze zahraničí.

Tato zpráva má proto za zájem poskytnout komplexní analýzu aktuálního stavu procesu digitalizace českého soudního systému a v širším pojetí i státní správy jako takové a shrnuje hlavní trendy, problematické oblasti i potenciální směry dalšího vývoje s cílem ně nevyhnutně kritizovat, ale hledat společné řešení v postupu modernizaci služeb poskytovaných státem.

¹ Počínajíc od prosince 2005, kdy bylo zadáno Ministerstvu spravedlnosti připravit elektronickou evidenci soudních spisů. Viz: Usnesení vlády ČR č. 1652 ze dne 21. 12. 2005 o Plánu nelegislativních úkolů vlády České republiky na 1. pololetí 2006 a o Přehledu námětů pro Plán nelegislativních úkolů vlády České republiky na 2. pololetí 2006 [online]. 21. prosinec 2005. Dostupné online: [https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ECAA8E25E32205C2C12571B6006CEB72/\\$FILE/uv051221.1652.doc](https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ECAA8E25E32205C2C12571B6006CEB72/$FILE/uv051221.1652.doc)

2. Koncepční rámec digitalizace justice

2.1 Vymezení eJustice

Digitalizace justice (eJustice) je chápána jako soubor procesů využívajících informační a komunikační technologie v soudnictví za účelem zefektivnění postupů, zrychlení řízení a v konečném důsledku zvýšení přístupu k soudní ochraně. Podle Ministerstva spravedlnosti ČR (dále jen „Ministerstvo“) by eJustice měla vést k soudnictví „bez zbytečných průtahů, nekonečných stohů spisů, zato přehledné a uživatelsky jednoduché“.²

Koncept eJustice zahrnuje zejména problematiku:

- Elektronických spisů
- databáze a digitální archivace
- elektronických podání
- technologie v soudní síni
- online komunikace a doručování
- informačních systémů správy soudních věcí
- publikace judikatury
- nástrojů pro podporu rozhodování a řízení soudů
- online řešení sporu (Online Dispute Resolution; ODR)

eJustice tvoří užší podsystém **eGovernmentu**,³ jehož cílem je digitalizace veřejné správy a poskytování služeb občanům efektivnějším, levnějším a uživatelsky příjemnějším podobě. Digitální transformace služeb veřejné správy by měla zajistit digitální dostupnost klíčových služeb. Ta by díky nižším nárokům na přístupnost, čas, náklady, personální kapacity, materiální zajištění a chybovost měla být výhodná jak pro stát, tak pro uživatele těchto služeb.

2.2 Právní základ v českém právním řádu

ZÁKON O PRÁVU NA DIGITÁLNÍ SLUŽBY (12/2020 SB.)

Zásadním právním rámcem, na kterém stojí digitalizace celé české veřejné správy, je zákon č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby označován taky jako tzv. **Digitální ústava**.⁴ Zákon je základním stavebním kamenem celé architektury eGovernmentu a dotváří prostředí, ve kterém by měla fungovat i moderní eJustice.

² Ministerstvo spravedlnosti : eJustice [online]. Změněno 2008. [cit. 2012-3-11]. Dostupné z: <https://obcansky-zakonik.justice.cz/ejustice/>

³ Viz více <https://portal.gov.cz/kam-dal/cesky-egovernment>, <https://mv.gov.cz/o-nas-egovernment.aspx>, <https://www.dia.gov.cz/cs/nase-cinnosti/na-cem-pracujeme/egovernment-cloud> a <https://www.zopds.dia.gov.cz/o-zakone>

⁴ Zákon č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby a o změně některých zákonů. Dostupný online: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2020/12/2025-11-01>

Ten především garantuje:

- právo občanů komunikovat s veřejnými orgány elektronicky
- povinnost orgánů veřejné moci umožnit toto elektronické podání i odpověď
- zásadu „jednou a dost“ – občan by neměl opakovaně dokládat stejné údaje různým institucím
- povinnost veřejných institucí vytvářet interaktivní elektronické formuláře, předvyplněné z veřejných registrů
- propojení formulářů se základními registry, které předvyplňují potřebná data
- povinnost digitalizace úkonů veřejné moci do roku 2030

Pro justici je zvláště významné, že zákon vytváří obecný rámec pro:

- elektronický soudní spis
- online podání
- vzdálené ověřování totožnosti
- elektronické platební mechanismy
- datové úložiště a sdílení dokumentů

Jelikož „digitální ústava“ již svým názvem naznačuje, že pouze rámcově upravuje práva fyzických a právnických osob v prostředí digitálních služeb státu, nezahrnuje jednotlivé povinnosti státních sektorů, ani státních orgánů. Praktická vymahatelnost před soudy je bez bližších specifikací zatím spornou otázkou.

ZÁKON Č. 99/1963 SB. OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD (OSŘ)

OSŘ stanoví pravidla **elektronického řízení**, konkr. pravidla týkající se:

- elektronického podání,
- elektronického podpisu,
- povinnosti doplnit podání bez podpisu,
- přípustnost videokonferencí.

Limity právní úpravy v OSŘ ovšem spočívají v tom, že:

- **regulace je technologicky zastaralá,**
- OSŘ nedovoluje plně elektronické řízení,
- nepočítá s elektronickou spisovou službou,
- neumožňuje automatizaci procesů.

ZÁKON Č. 300/2008 SB. O ELEKTRONICKÝCH ÚKONECH A AUTORIZOVANÉ KONVERZI DOKUMENTŮ

Systém datových schránek patří k nejpokročilejším nástrojům eGovernmentu, avšak v justici je využíván jen z části. Právní úprava v současnosti:

- stanoví, že dokument doručený do datové schránky je považován za podepsaný
- umožňuje plně elektronické doručování soudních písemností
- stanoví podmínky autorizované konverze dokumentů

Pro plné využití potenciálu je však potřeba rozšířit využití Systému v procesech soudního řízení (např. automatizované notifikace, elektronické nahlížení, posílání interaktivních formulářů).

ZÁKON O SOUDECH A SOUDCÍCH (Č. 6/2002 SB.)

Tento zákon odkazuje zejména na publikaci rozhodnutí. Povinnost zveřejňovat rozhodnutí všech soudů je posílena také vyhláškou 403/2022 Sb., která stanoví:

- rozsah publikovaných rozhodnutí
- povinnost anonymizace
- způsob přístupu k databázi

Nedostatečným prvkem zůstává absence jednotné metodiky anonymizace a jednotného technického řešení.

ZÁKON Č. 264/2025 SB. O KYBERNETICKÉ BEZPEČNOSTI

Nová právní úprava výrazně posiluje regulaci kybernetické bezpečnosti v ČR a stanovuje přísnější požadavky pro subjekty, které poskytují významné nebo strategické informační služby. V rozsahu transpozice směrnice NIS2 ukládá povinnost výrazně přísnější správy kybernetických rizik subjektům veřejné správy, které provozují kritické nebo významné systémy. Pro orgány justice se povinnosti projevují např. V zavádění přísnějších bezpečnostních opatření, hlášení kybernetických bezpečnostních incidentů Národnímu úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost nebo implementaci mechanismů prověřování bezpečnosti dodavatelských řetězců.

2.3 Strategický rámec: Digitální Česko a závazky z Plánu obnovy

Digitalizace justice je rovněž součástí vládního programu **Digitální Česko**, který stanovuje cíle až do roku 2031. Zároveň je předmětem závazků vyplývajících z **Národního plánu obnovy**, jenž financuje část projektů v oblasti elektronizace soudní agendy.⁵

Za koncepci a její plnění odpovídá **Odbor elektronizace justice Ministerstva spravedlnosti**.

INFORMAČNÍ KONCEPCE MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI 2023-2028⁶

Představuje strategický rámec pro modernizaci ICT infrastruktury, řízení informačních systémů a podporu digitalizace justice. Mezi konkrétními závazky uvádí:

(i) Legislativní a regulační povinnosti:

Systematické posuzování návrhy právních předpisů z hlediska jejich dopadů na digitální procesy a ICT infrastrukturu. Ministerstvo musí zajistit:

⁵ Komponenta 1.2: Systémy digitální veřejné správy, příloha návrhu prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka, COM(2021) 431 final. 52021PC0431 – EN –EUR-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2021:431:FIN>.

⁶ Informační koncepce Ministerstva spravedlnosti 2023-2028. [IK MSp 2023-2028] ze dne 1.8.2023. Dostupné online: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/ms/strategie/informacni-koncepce-ministerstva-spravedlnosti-pro-obdobi-2023-2028>

- digitálně přívětivou legislativu, tj. povinné zapojení útvarů odpovědných za digitalizaci do legislativního procesu
- analýzu a aktualizaci právních předpisů, které brání nebo omezují digitální transformaci justice
- zajištění financování digitálních změn, zejména v rámci programů eJustice a eGovernmentu

(ii) Digitalizaci veřejných služeb a procesů:

Navazuje na zákon o právu na digitální služby a ukládá resortu spravedlnosti povinnost:

- zajistit plnohodnotnou elektronickou komunikaci se soudy, včetně interaktivních formulářů a integrace s veřejnými registry
- posílit práva občanů na digitální služby, zejména při soudním kontaktu
- zajistit rozvoj elektronických podání a elektronické obsluhy uživatelů, včetně řízení životních situací v digitální podobě

(iii) ICT infrastruktura a modernizace informačních systémů:

Ministerstvo je povinno realizovat rozsáhlou modernizaci ICT infrastruktury, která zahrnuje:

- konsolidaci informačních systémů justice, harmonizaci datových struktur a standardizaci rozhraní
- modernizaci provozních a podpůrných systémů, včetně obnovy technického vybavení, virtualizace prostředí a vyšší kybernetické bezpečnosti
- implementaci centrálních datových úložišť a podpory sdílení metadat, čímž se sjednotí dostupnost a správa dokumentů napříč celým resortem

Zaváděná architektura má umožnit rozvoj eSpisu, pokročilé analytiky a budoucí zapojení AI nástrojů.

(iv) Řízení ICT služeb a standardizace (SLA/OLA):

Ukládá vytvořit jednotný systém řízení ICT služeb napříč celým resortem:

- zavedení katalogu služeb, definování odpovědností a garantovaných parametrů
- standardizace SLA a OLA, které určují kvalitu poskytovaných IT služeb
- využívání centralizovaného řízení incidentů, změn a provozu podle principů ITIL

(v) Rozvoj digitálních kompetencí a kapacit:

Zdůrazňuje zásadní význam lidských zdrojů pro digitalizaci justice a ukládá Ministerstvu povinnost:

- vytvořit systém řízení ICT profesí, včetně katalogizace pozic, kariérního rozvoje a stabilizace IT specialistů
- systematicky zvyšovat digitální gramotnost zaměstnanců, zejména prostřednictvím školení Justiční akademie
- posílit kompetence v oblasti projektového řízení, kybernetické bezpečnosti a veřejných zakázek

(vi) Interní digitalizace a automatizace:

Obsahuje závazek digitalizovat veškeré klíčové vnitřní procesy resortu, včetně:

- elektronizace oběhu dokumentů a spisové služby
- plné digitalizace interních žádostí, schvalovacích postupů a komunikace
- vytvoření interního portálu pro zaměstnance s jednotným přístupem ke všem digitálním nástrojům

STRATEGICKÝ RÁMEC EJUSTICE 2023+⁷

Dlouhodobým strategický dokument Ministerstva, který nastavuje vizi, strategické teze a prioritní směry další digitalizace justičního systému. Z rámce vyplývá celá řada povinností a závazků, m.j.:

(i) Strategická vize a architektura eJustice:

- rozvíjení a udržování byznys architektury resortu justice, která bude zohledňovat potřeby digitální transformace a bude základem pro budování informačních systémů,
- koordinace projektů sekce eJustice, definování a plánování strategických priorit,
- povinnost pravidelně vyhodnocovat pokrok implementace strategických plánů a aktualizovat strategii podle měnícího se technologického prostředí.

(ii) Budování agendové platformy eJustice:

- pokračování vývoje modulární agendové platformy eJustice, která zahrnuje několik klíčových modulů: eSpis, eSIR, modul pro civilní agendu (včetně platebního rozkazu), modul pro trestní soudnictví a další,
- povinnost vést otevřené veřejné zakázky na tyto moduly,
- závazek zajistit interoperabilitu mezi různými moduly systémů, a také napojení na další resortní či státní informační systémy.

(iii) Koordinace a řízení projektů:

- odpovědnost Ministerstva za koordinaci budování informačních systémů,
- povinnost vydávat stanoviska při akceptaci nových systémů ohledně jejich souladu se strategickým rámcem a obchodní architekturou eJustice.

(iv) Zajištění udržitelné infrastruktury:

- požadavek vytvořit informační infrastrukturu, která umožní dlouhodobé a stabilní provozování digitálních systémů (datová centra, zálohování, bezpečnost),
- povinnost pravidelně aktualizovat technologické řešení a infrastrukturu tak, aby odpovídala rostoucím nárokům a nové funkcionalitě (např. moduly, API, škálovatelnost).

⁷ Strategický rámec eJustice 2023+ [eJustice 2023-2031] ze dne 8.3.2023. Dostupné online: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/ms/strategie/strategicky-ramec-ejustice-2023>

(v) Zvyšování digitálních kompetencí:

- podpora rozvoje kompetencí u zaměstnanců resortu justice, zejména v oblastech digitálních procesů, správy IS a eJustice,
- důraz na vzdělávání, školení a interní práci s technologickými změnami.

(vi) Zajištění propojitelnosti s evropskými systémy:

- nutnost interoperabilního napojení systémů resortu justice na evropské platformy, což umožní lepší spolupráci v přeshraničních justičních věcech (např. data, dokumenty, doručování),
- reflektování požadavek evropských iniciativ, jako je Digitalisation Package EU.

2.4. Legislativní a politické rámce Evropské unie:

Digitalizace justice v členských státech EU se v roce 2023–2024 zásadně posunula v důsledku přijetí tzv. **Digitalisation of Justice Package**, který představuje první komplexní regulační rámec upravující povinnou elektronizaci přeshraniční justiční spolupráce. Česká republika je povinna tyto předpisy aplikovat jak v oblasti civilního a obchodního soudnictví, tak v trestním právu, a to včetně využívání konkrétních technických řešení, jako je decentralizovaný systém **e-CODEX, evropský elektronický přístupový bod** či **interoperabilní videokonferenční nástroje**. V následujících částech je shrnut dopad hlavních právních aktů EU na český soudní systém.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2844 ze dne 13. prosince 2023 o digitalizaci justiční spolupráce a přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních občanských, obchodních a trestních věcech a o změně některých aktů v oblasti justiční spolupráce

Toto nařízení představuje základní stavební kámen evropské digitalizace justice. Jeho cílem je vytvořit plně elektronické prostředí pro přeshraniční soudní řízení a interakci mezi občany, podniky, národními orgány a institucemi EU.

Hlavní povinnosti pro Českou republiku:**a) Povinné využívání decentralizovaného informačního systému (e-CODEX):**

České soudy, státní zastupitelství i ústřední orgány musí být schopny provádět vzájemnou komunikaci prostřednictvím interoperabilního decentralizovaného systému. Ten je určen pro:

- doručování dokumentů,
- výměnu procesních úkonů,
- přenos žádostí o právní pomoc,
- elektronické formuláře v přeshraničních řízeních.

Nařízení zároveň stanoví povinnost zajistit **technickou kompatibilitu a bezpečnostní standardy**.

b) Evropské elektronické přístupové místo (European Access Point):

ČR musí umožnit občanům a podnikům využívat portál e-Justice jako bránu pro po-

dání, komunikaci s justičními orgány a sledování stavu přeshraničních řízení.

Tím dochází k plné digitalizaci procesů jako evropský platební rozkaz, evropské řízení o drobných nárocích či přeshraniční dokazování.

c) Videokonference a komunikace na dálku:

Státy mají povinnost technicky umožnit videokonferenční jednání v přeshraničních věcech.

Nařízení výslovně podporuje „digital-by-default“ přístup, pokud je to technicky možné a procesně vhodné.

d) Elektronické podpisy a pečete:

České orgány musí bez dalších formalit uznávat kvalifikované elektronické podpisy podle nařízení eIDAS.

Odstraňuje se tak rozdílná národní praxe při ověřování digitálních úkonů.

e) Elektronické doručování

Doručování v evropských nástrojích (např. EOP, small claims) musí probíhat prostřednictvím elektronických systémů využívajících e-CODEX.

Alternativní kanály (telefon, fax) mohou být zachovány pouze tam, kde je umožňuje národní právo.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2843 ze dne 13. prosince 2023, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU a 2014/41/EU, směrnice Rady 2003/8/ES a rámcová rozhodnutí Rady 2002/584/SVV, 2003/577/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV, 2009/829/SVV a 2009/948/SVV, pokud jde o digitalizaci justiční spolupráce

Směrnice přináší obdobné požadavky jako výše zmíněno nařízení, ale zaměřuje se výhradně na trestněprávní nástroje – včetně evropského zatýkacího rozkazu, příkazů k zajištění důkazů či vzájemného uznávání trestních rozhodnutí.

Transpoziční povinnosti České republiky:

a) Digitalizace vymezených nástrojů EU:

České orgány jsou povinny umožnit elektronickou komunikaci u všech dotčených nástrojů justiční spolupráce (např. evropský zatýkací rozkaz, příkaz k zajištění důkazů apod.).

b) Povinné používání decentralizovaného IT systému:

Používání e-CODEX se stává standardem pro výměnu dokumentů, žádostí a rozhodnutí. Česká republika musí zajistit **plnou technickou interoperabilitu, zabezpečení a přístupovou infrastrukturu**.

c) Elektronické doručování a potvrzování:

Směrnice ukládá povinnost přijímat a odesílat dokumenty v elektronické podobě včetně potvrzení o přijetí.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci / AI Act) (Text s významem pro EHP)

AI Act je prvním komplexním regulačním rámcem pro umělou inteligenci v EU. Přestože jen okrajově zasahuje do organizace soudnictví, přináší několik klíčových pravidel.

Relevance pro českou justici:

a) Vysoce rizikové systémy v soudnictví:

Za vysoce rizikové jsou klasifikovány systémy AI používané soudními orgány pro:

- analýzu skutkového stavu
- výklad práva
- aplikaci právních norem na konkrétní případ
- podporu rozhodování v ADR

Tyto systémy musí splňovat přísné požadavky na řízení rizik, transparentnost, auditovatelnost a lidský dohled.

b) Nepřípustnost nahrazení soudce:

Akt zdůrazňuje, že rozhodovací pravomoc a nezávislost soudce nesmí být AI narušena.

Konečné rozhodnutí musí vždy přijímat člověk.

c) Přípustnost nízkorizikových aplikací:

Administrativní a podpůrné systémy nejsou ve smyslu tohoto nařízení považovány za rizikové, jedná se např. o:

- anonymizace rozsudků
- pseudonymizace dat
- přepisy jednání
- překlady
- interní komunikace

Tyto systémy jsou tedy vhodné i pro pilotní projekty v českém soudnictví.

Evropská strategie v oblasti e-justice na období 2024–2028

Strategie není právně závazná, ale politicky vymezuje cíle, které mají členské státy do roku 2028 naplnit.

Klíčové doporučení pro Českou republiku:

- napojení českých vnitrostátních systémů na e-CODEX
- implementace všech 24 nástrojů digitalizačního balíčku

- povinné využívání e-CODEX pro doručování a dokazování od května 2025 (e-Evidence Regulation)
- zavedení národního portálu napojeného na evropský přístupový bod (e-Access Point)
- minimalizace digitálních bariér
- interoperabilita národních a evropských systémů
- implementace přeshraničních videokonferenčních systémů
- rozvoj a testování AI pro anonymizaci, přepisy, překlady a analýzy rozhodnutí a monitoring jejich dopadů

Evropská digitální dekáda (2020–2030):

Digitální dekáda stanovuje **obecné cíle digitální transformace EU:**

- 100% dostupnost digitálních veřejných služeb
- všeobecné využívání digitální identity
- interoperabilita státních systémů

Pro Českou republiku má zvláštní význam:

- povinnost zajištění online přístupu ke všem veřejným službám
- posílení kyberbezpečnosti a datové infrastruktury
- celospolečenská příprava na AI

SHRNUTÍ UNIJNÍCH VÝZEV PRO ČESKOU REPUBLIKU:

Unijní legislativa vytváří pevný rámec, v jehož rámci bude muset Česká republika zásadně modernizovat své soudnictví. Nejde již o dobrovolný proces, ale o povinnou digitalizaci v těchto oblastech:

- přeshraniční civilní, obchodní a trestní řízení,
- zavedení e-CODEX jako hlavní infrastruktury,
- interoperabilní videokonference,
- elektronické doručování a komunikace,
- plná akceptace elektronických podpisů,
- vytvoření národního elektronického přístupového bodu,
- nasazení a regulace AI podle AI Act,
- testování a rozvoj AI v anonymizaci, přepisech, překladech a datech.

Unijní rámec se tak stává jedním z nejvýznamnějších hybatelů digitalizace české justice v příštích letech.

2.5. Mezinárodní standardy: soft-law jako referenční rámec

Nad rámec závazné unijní legislativy možno při procesu digitalizace čerpat na nadnárodní úrovni i ze soft-law standardů a mezinárodních doporučení, zejména z iniciativ orgánů Rady Evropy. Tyto standardy a doporučení poskytují praktické rámce a osvědčené postupy, které mohou členské státy využít při zavádění nebo zkvalitňování digitálních řešení. Na základě jejich doporučení lze sladit národní procesy digitalizace s mezinárodními principy, nebo dokonce podpořit interoperabilitu mezi různými právními a technologickými systémy. Níže uvádíme doporučení, která vyplývají z klíčových mezinárodních dokumentů:

CEPEJ - Akční plán „Digitalisation for a Better Justice“ (2022–2025)⁸

- **jednotná strategie digitalizace:** centralizovaná koordinace digitalizačních projektů napříč Ministerstvem, soudy a státním zastupitelstvím, aby se předešlo fragmentaci systémů,
- **uživatelská přívětivost systémů:** zaměření digitalizace na koncového uživatele – občana, právníky i odbornou veřejnost. doporučuje se provádět testování systémů s uživateli a zajistit srozumitelnou komunikaci,
- **interoperabilita systémů:** harmonizace soudních informačních systémů (např. ISAS, ISIR, ISVŘ, ePodatelna) a jejich provázání s ostatními institucemi,
- **školení pracovníků justice:** zavedení kontinuálních programů pro zvyšování digitálních kompetencí soudců, úředníků a dalších pracovníků,
- **monitoring a analytika:** zavedení KPI a nástrojů pro měření výkonnosti soudů, včetně délky řízení a kvality rozhodování.

CEPEJ - Guidelines on electronic court filing (e-filing) and digitalisation of courts⁹

- **standardizace elektronických podání:** sjednocení formulářů a datových struktur pro všechna elektronická podání,
- **plná digitalizace spisového oběhu:** elektronický spis má být primárním pracovním nástrojem, nikoli pouhou kopií papírových dokumentů,
- **asistované formy e-podání:** kombinace plně elektronické podání s asistovanými možnostmi, např. na CzechPOINT, aby byl zajištěn rovný přístup pro všechny občany,
- **právní jistota a kompatibilita:** elektronické systémy musí respektovat právní rámec, zejména z hlediska platnosti dokumentů a procesních lhůt.

⁸ European Commission for the Efficiency Of Justice (CEPEJ). 2022 – 2025 CEPEJ Action plan: “Digitalisation for a better justice”. CEPEJ(2021)12Final. Adopted at the 37th CEPEJ plenary meeting Strasbourg and online, 8 and 9 December 2021. Dostupné v anglickém jazyce online: <https://rm.coe.int/cepej-2021-12-en-cepej-action-plan-2022-2025-digitalisation-justice/1680a4cf2c>

⁹ European Commission for the Efficiency Of Justice (CEPEJ). Guidelines on electronic court filing (e-filing) and digitalisation of courts. Adopted at the 37th plenary meeting of the CEPEJ (Strasbourg, 8-9 December 2021). Dostupné v anglickém jazyce online: <https://rm.coe.int/e-filing-en/1680b2ca1c>

CEPEJ Ethical Charter on AI in Judicial Systems¹⁰

- **nezávislost soudců:** AI nesmí nahrazovat rozhodovací pravomoc soudců; její role má být podpůrná,
- **transparentnost algoritmů:** doporučuje se auditovatelnost a vysvětlitelnost algoritmů používaných v justici,
- **ochrana osobních údajů:** AI nástroje musí být provozovány s ohledem na GDPR a specifické požadavky justice,
- **zamezení diskriminace:** AI musí být testována na možné biasy a zajištěna rovná dostupnost služeb pro všechny účastníky řízení.

CEPEJ - Roadmap / GTCYBERJUST¹¹

- **Kyberbezpečnost:** zajištění robustní ochrany digitální infrastruktury, včetně krizového řízení při výpadcích systémů,
- **digitální identity:** zavedení jednotných identifikačních standardů v souladu s evropským rámcem eIDAS 2.0,
- **otevřená rozhraní (API):** vytvoření bezpečné API pro výměnu dat mezi soudy, advokáty, exekutory a dalšími právními profesionály,
- **etika a governance AI:** zavedení mechanismů certifikace a auditu AI nástrojů používaných v justici.

¹⁰ European Commission for the Efficiency Of Justice (CEPEJ). European Ethical Charter on the use of artificial intelligence (AI) in judicial systems and their environment. Adopted at the 31st plenary meeting of the CEPEJ (Strasbourg, 3-4 December 2018). Dostupné v anglickém jazyku online: <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>

¹¹ European Commission for the Efficiency Of Justice (CEPEJ). Roadmap and Workplan Of The Cepej-Gt-Cyberjust, CEPEJ(2020)14REV, as adopted at the 34th plenary meeting of the CEPEJ, 8 December 2020. Dostupné v anglickém jazyku online: <https://rm.coe.int/cyberjustice-roadmap-en-cepej-2020-14/1680a0ae12>

3. Současné prvky digitalizace v české justici

3.1 Elektronické podání (e-filing)

Možnost podat podání elektronicky je zakotvena v občanském soudním řádu. Elektronické podání (e-filing) soudnictví v České republice umožňuje posílat soudu dokumenty elektronicky, a to prostřednictvím datových schránek, e-mailu, nebo webové aplikace ePodatelna.¹² Podání musí být opatřeno elektronickým podpisem (pokud není vyžadováno jinak), musí být v souladu s procesními předpisy a přílohy by měly být ideálně ve formátu PDF nebo PDF/A. Soudní poplatky je možné hradit i pomocí QR kódu.¹³ Praxe je však ve vícera ohledech komplikovaná, konkrétně:

- Podání podané elektronicky musí být v některých případech doplněno listinným originálem do 3 dnů, pokud nejsou opatřena uznávaným elektronickým podpisem.
- Soudy vykládají některá pravidla nejednotně — Ústavní soud v tomto kontextu opakovaně vymezoval judikaturou problematické situace (např. otázky platnosti podpisu, okamžik doručení, elektronické přílohy).¹⁴

3.2 Dálkový přístup ke spisu

Vzdálené nahlížení do elektronických soudních spisů zatím umožňuje pouze Ústavní soud. Internetová aplikace NaSpis¹⁵ slouží účastníkům řízení, vedlejším účastníkům řízení a jejich právním zástupcům ke vzdálenému zpřístupnění dokumentů v elektronických verzích soudních spisů Ústavního soudu, s ohledem na podmínky upravených v § 58a Kancelářského a spisového řádu Ústavního soudu.¹⁶

V ostatních řízeních je elektronický přístup zatím značně omezen. I když systém Infosoud poskytuje základní informace o průběhu soudního řízení, neobsahuje žádná rozhodnutí, ani údaje o účastnících, nikoliv obsah spisu.¹⁷

¹² <https://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/homepage>

¹³ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Ministerstvo spravedlnosti naplňuje digitalizaci justice. 2024. Dostupné online: <https://msp.gov.cz/web/msp/tiskove-zpravy/-/clanek/ministerstvo-spravedlnosti-naplnuje-digitalizaci-justice>

¹⁴ Viz např. nález sp. zn. I. ÚS 2963/17 ze dne 16.1.2018 (povinnost soudu informovat stranu o neplatnosti jejího elektronického podpisu) nebo nález sp. zn. II. ÚS 289/15 ze dne 07.03.2016 (nepřípustný formalismus při elektronickém podání žaloby do datové schránky).

¹⁵ Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových / Ministerstvo spravedlnosti ČR. NaSpis. [n.d.]. Dostupné online: <https://naspis.usoud.cz/>

¹⁶ Kancelářský a spisový řád Ústavního soudu (úplné znění od 10. října 2013). Dostupný online: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Vnitri_predpisy/Aktualni/uplne_zneni_KSR_k_10_10_2013.pdf

¹⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR / Justice.cz. InfoSoud – vyhledávání soudů. [n.d.]. Dostupné online: <https://infosoud.justice.cz/InfoSoud/public/searchBody.jsp>

3.3 Elektronické soudní spisy

eSpis, neboli *elektronický spis*, je považován za klíčový projekt a rovněž předpoklad digitalizace justice v České republice. eSpis má být systém umožňující plně digitální vedení soudní agendy a nahradit tak tradiční papírové vedení spisů. Nový systém by tak umožnil soudcům, advokátům i účastníkům řízení přístup k dokumentům on-line. Plná implementace by eliminovala nutnost fyzické manipulace s papíry, zrychlila doručování, zjednodušila komunikaci, snížila tak náklady a chybovost a svým způsobem také zvýšila transparentnost soudního řízení. Elektronický spis by kromě toho umožnil automatizaci některých procesů, lepší vyhledávání v dokumentech a efektivnější sdílení informací mezi jednotlivými články justice.

eISIR, tedy *elektronický informační systém insolvenčního rejstříku*, je specializovaný modul zaměřený na insolvenční řízení. Umožňuje elektronické podávání a zpracování insolvenčních návrhů, vedení celého insolvenčního spisu v digitální podobě, čím ulehčuje práci jak pro soudy, tak pro insolvenční správce. eISIR je navržen jako součást širší platformy eSpis tak, aby oba systémy byly vzájemně propojené, vycházeli ze společné architektury a vytvořili by tak jednotnou digitální infrastrukturu pro soudy.¹⁸ V současnosti lze vést elektronický spis v insolvenční agendě pouze v původním informačním systému ISIR,¹⁹ který byl dosud vytvořen pouze pro insolvenční řízení a jehož činnost byla zahájena 1. ledna 2008, kdy nabyl účinnosti § 419 a násl. zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).²⁰

Přestože vývoj aplikace eSpis byl zahájen již v roce 2008 a byl opakovaně označován za strategickou prioritu Ministerstva spravedlnosti i vládního programu Digitální Česko, jeho dokončení a spuštění je opakovaně odkládáno,²¹ zejména z důvodů problému ve veřejném obstarávání, opožděním na straně subdodavatelů, ale i samotné technické náročnosti provedení.²² Důsledkem je, že v mnoha řízeních stále funguje dvojí evidence – elektronická a papírová, přičemž papírová verze je primární. I když Ministerstvo spravedlnosti v prvním čtvrtletí roku 2025 deklarovalo záměr ukončit přípravné práce pro eSpis i eISIR do prosince 2025, je v současné době nejisté, zda bude tento termín reálně dodržen.²³

Dle oficiálního stanoviska Ministerstva z října 2025 se aktuálně se projekty eISIR a eSpis nachází v poslední – páté – fázi vývoje. Dle Ministerstva v současné době probíhají intenzivní přípravy pro nasazení vybraných částí systému do produkčního prostředí v tzv. Prvním release (konkrétně moduly: Seznam insolvenčních správců, Veřejný eISIR, Číselníky, Kolečka-přirazování insolvenčních správců) a souběžně probíhají závěrečná kola uživatelských testů. Budou-li moduly bez zásadních vad, měly by být spuštěny v produkci do konce letošního roku. **V současnosti, Ministerstvo uvádí plánované nasazení komplexního systému eISIR/eSpis je**

¹⁸ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Ministerstvo spravedlnosti naplňuje digitalizaci justice. 2024. Dostupné online: <https://msp.gov.cz/en/web/msp/tiskove-zpravy/-/clanek/ministerstvo-spravedlnosti-naplnuje-digitalizaci-justice>

¹⁹ <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>

²⁰ Insolvenční rejstřík. Insolvenční rejstřík – informace. [n.d.]. Dostupné online: <https://portal.gov.cz/informace/insolvenčni-rejstřík-INF-128>

²¹ Seznam Zprávy. Slibovaná digitalizace v justici? Kde nic, tu nic. 2024. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-stohy-papiru-jako-za-rakouska-uherska-digitalizace-justice-nema-konce-262148>

²² iDNES. Digitální insolvenční rejstřík není kompletní. Rozpočet může přijít o peníze. 2024. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/digitalizace-justice-eisir.A240119_110832_domaci_rts

²³ Žádost o informace podaná LLP dne 15.3.2025; odpověď na žádost obdržena od Ministerstva spravedlnosti dne 28.3.2025.

naplánováno na poslední kvartál roku 2026.²⁴

Je třeba doplnit, že řada orgánů veřejné správy má již nyní podle zákona o archivnictví povinnost vést spisovou službu v elektronické podobě. V oblasti justice však dosud nedošlo k dostatečnému pokroku, který by umožnil, aby i vrcholné soudy plně naplnily všechny zákonem požadavky na elektronické vedení spisové služby.²⁵

Jak již vyplývá z výše uvedeného, implementace systémů eSpis a eSIR představuje klíčové milníky v procesu digitalizace justice, přičemž následné plnění dalších digitálních milníků je na jejich realizaci závislé. Krom toho, přetrvávající systém archivace dokumentů v papírové podobě sebou nese několik negativních dopadů, jako např.:

- neefektivitu pro strany (časově náročné a nákladné osobní nahlížení do spisu),
- neefektivní na straně soudce (např. nemožnost fulltextového vyhledávání),
- nákladní manuální správu spisů a jejich přepravu,
- riziko ztráty a poškození spisů,
- prodlžení vedoucí ke škodám (např. dlouhé čekací doby na přístup ke spisům od jiných soudů)
- riziko úpravy neoprávněnými subjekty bez stopy o jejich přístupu,
- snížená ochrana údajů s ohledem na nižší zabezpečení,²⁶
- zpožděné plnění ostatních cílů digitalizace, kterých plnění je na implementaci eSpis a eSIR závislé.

3.4 Online soudní jednání a videokonference

Videokonferenční technologie představují jednu z mála oblastí digitalizace, která znamenala **rychlejší rozvoj zejména během pandemie COVID-19**. Od roku 2017 umožňuje legislativa vedení soudních jednání prostřednictvím videokonference,²⁷ avšak implementace zůstávala před vypuknutím pandemie spíše okrajová. Krizové období přineslo významné zvýšení využívání těchto nástrojů, avšak po návratu k běžnému provozu se praxe opět částečně vrátila k tradičním formám.

Současný právní rámec vyžaduje, aby identifikaci účastníků jednání ověřoval pracovník soudu.²⁸ Tato podmínka komplikuje širší využití videokonferencí, protože znemožňuje plně automatizované připojení prostřednictvím prostředků elektronické identifikace (eID).²⁹ Z

²⁴ Žádost o informace podaná LLP dne 8.10.2025; odpověď na žádost obdržena od Ministerstva spravedlnosti dne 23.10.2025.

²⁵ Nejvyšší soud ČR například v dotazníku uvádí, že již nyní využívá řešení pro digitalizaci spisů vyvíjené Ministerstvem spravedlnosti a aktivně se podílí na jeho implementaci a úpravách. Zpracovává návrhy řešení, připomínkuje analýzy a zapojuje se do jednotlivých fází projektů. V tomto režimu však stále nemůže vykonávat spisovou službu v plném souladu s příslušnými právními předpisy. Dotazník s představitelem/představitelkou Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.11.2025

²⁶ Prezentace příspěvku JUDr. Daniely Břízové Ratajové, LL.M ze dne 28. února 2025, Vila Grébovka, Praha.

²⁷ Bod 9 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²⁸ § 102a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

²⁹

hlediska moderních standardů eJustice je žádoucí, aby bylo možné ověřit totožnost účastníků prostřednictvím prostředků elektronické identifikace – například bankovní identity nebo mobilního klíče eGovernmentu – což by odpovídalo evropským rámcům a umožnilo efektivní integraci videokonferenčních systémů do soudních procesů.

Do budoucna se očekává větší důraz na interoperabilní videokonferenční nástroje, a to zejména v souvislosti s povinnostmi vyplývajícími z evropské legislativy pro přeshraniční řízení. Klíčové bude také zavedení automatizovaného záznamu, archivace a přepisů jednání, které by výrazně zefektivnily procesní činnost soudů a snížily administrativní zátěž. V únoru 2025 Ministerstvo i na tyto účely uvedlo videokonferenční řešení přes Cisco Webex.³⁰

³⁰ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Digitalizace v praxi: videokonference – větší komfort pro oběti trestných činů, dostupnější spravedlnost pro všechny. 21.2.2025. Dostupné online: <https://msp.gov.cz/en/web/msp/rozcestnik/-/clanek/spravedlnost-a-digitalizace-v-praxi-vetsi-komfort-pro-obeti-trestnych-cinu-dostupnejsi-spravedlnost-pro-vsechny-kopirovat>

4. Přístup k judikatuře a online informační systémy justice

4.1. Databáze rozhodnutí

Přístup k soudním rozhodnutím je jedním z nejdůležitějších předpokladů transparentního a předvídatelného soudnictví. Česká republika se v této oblasti posunula zejména po přijetí vyhlášky č. 403/2022 Sb.,³¹ která stanovila **povinnost zveřejňovat rozhodnutí všech soudů, nikoli pouze soudů nejvyšších**. Jedná se o výraznou systémovou změnu, jež má přiblížit českou justici moderním standardům otevřenosti známým z jiných evropských států. V praxi však implementace této povinnosti narážela na řadu technických, kapacitních a procesních překážek. Rozhodnutí soudů byli zpočátku zveřejňována nerovnoměrně, zejména v prvních dvou kvartálech roku 2025 některé soudy zveřejňovali rozhodnutí se zpožděním a jejich kvalita není vždy konzistentní.³² Rozdíl se dosud objevují také v rozsahu anonymizace, strukturovanosti dat a způsobu označování rozhodnutí.

Anonymizace rozhodnutí představuje samostatnou výzvu. Přestože se česká justice opírá o požadavky obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), **neexistuje jednotná metodika, která by stanovila jasná pravidla pro pseudonymizaci citlivých údajů**. To vede k situaci, kdy různé soudy anonymizují obdobné informace odlišně, což snižuje přehlednost i možnost efektivní práce s judikaturou. Ministerstvo v této souvislosti doporučuje vytvoření jednotného postupu, ale jeho realizace se dosud neprosadila. Tato oblast je zároveň přirozeným kandidátem pro využití umělé inteligence, která by byla schopna implementovat jednotný standard a minimalizovat manuální zátěž soudních zaměstnanců.³³

Do roku 31.12.2022 publikovaly rozsudky povinně pouze nejvyšší soudy. Od 1.1.2023 platí nová vyhláška č. 403/2022 Sb., která ukládá **povinnost zveřejňovat rozhodnutí všem soudům**. Pro účely publikace rozhodnutí dosud neexistuje jednotný portál: vrcholné soudy spravují vlastní veřejné online databáze na svých webových stránkách,³⁴ zatímco rozhodnutí okresních, krajských i vrcholných soudů jsou souběžně zveřejňována na stránkách Ministerstva.³⁵

4.2. Online informační systémy

Digitální informační infrastruktura české justice je tvořena řadou dílčích nástrojů, které

³¹ Vyhláška č. 403/2022 Sb. Vyhláška o zveřejňování soudních rozhodnutí.

³² Např. nesprávné uvedení spisové značky nebo datumu rozhodnutí.

³³

³⁴ Ústavní soud ČR: <https://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>; Nejvyšší soud ČR: <https://rozhodnuti.nsoud.cz/>; Nejvyšší správní soud ČR: <https://vyhledavac.nssoud.cz/> (vyhledávač NSS zahrnuje i rozhodnutí ostatních správních soudů); osobitou databázi rozhodnutí včetně judikatury Evropského soudu pro lidská práva provozuje Kancelář vládního zmocněnce (KVZ): <https://mezisoudy.cz/>.

³⁵ <https://rozhodnuti.justice.cz>

poskytují různé úrovně informací o činnosti soudů. Centrální portál Ministerstva³⁶ funguje jako hlavní rozcestník vedle kterého funguje několik tematicky zaměřených služeb:

- **ePodatelna** umožňuje zasílání elektronických podání, ačkoli její technické rozhraní je relativně jednoduché a neobsahuje pokročilé funkce, které by uživatele navigovaly nebo kontrolovaly formální náležitosti podání.
- **InfoDeska, InfoSoud, InfoJednání a InfoData** poskytují převážně informativní obsah o probíhajících řízeních, jednáních a statistických údajích, ale tyto systémy nejsou vzájemně plně provázány a některé pracují s omezenými daty.
- **InfoDokument**, který má umožnit přístup k dokumentům v soudních spisech, zůstává technologicky i kapacitně za očekáváním moderní digitální justice a neposkytuje plnohodnotnou možnost nahlížení do spisu.

Kritiku dosavadních online systémů možno rozdělit do dvou kategorií:

- A. Uživatelská přívětivost:** Častou kritikou bývá zastaralá vizuální i technická podoba informačních systémů, někteří uživatelé se setkávají s obtížnou orientací, chybějícími navigačními prvky nebo technickými výpadky. Chybí aplikace interaktivního designu, který by reflektoval různé úrovně digitální gramotnosti uživatelů.
- B. Komplexnost:** Neexistuje specializovaná digitální platforma poskytující jednotný přístup k informacím o řízeních, lhůtách, dostupných opravách či relevantních formulářích. Část těchto potřeb kryje všeobecný „katalog životních situací“, který je však zaměřen spíše na základní orientační informace než na skutečnou procesní podporu uživatele.

Celkově lze konstatovat, že informační systémy justice vykazují určitou míru funkčnosti a dostupnosti, nicméně jejich úroveň neodpovídá nárokům digitální doby a evropských standardů. Pro přiblížení se k modernímu systému e-Justice bude nezbytné nejen rozšířit technické možnosti platform, ale také sjednotit jejich vizuální identitu, vytvořit jednotný uživatelský standard a posílit technologickou interoperabilitu mezi jednotlivými systémy.

³⁶ <https://msp.gov.cz/en/web/msp/rozcestnik>

6. Online řešení sporů

Online řešení sporů (Online Dispute Resolution (ODR)) je v České republice v současné době využíváno především ve spotřebitelských sporech. Klíčovou roli zde **zastává Česká obchodní inspekce (ČOI)**, která vystupuje v pozici subjektu zajišťujícího **mimosoudní řešení spotřebitelských sporů** (Alternative Dispute Resolution (ADR)), dle čl. 4 odst. 1 písm. h) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU.³⁷ ČOI na tyto účely provozuje **platformu pro alternativní řešení sporů v e-commerce**.³⁸ Nutno však dodat, že tahle platforma pokrývá pouze úzký segment civilního soudnictví a nelze ji považovat za obecný nástroj ODR. Navíc, s ohledem na právní povahu ČOI, která není soudní orgánem, výstupem nemůže být právně závazné rozhodnutí, pouze dobrovolná dohoda mezi stranami.

Z hlediska soudní agendy není v České republice zavedena žádná jednotná ani systematická platforma, která by umožňovala vedení řízení plně online, včetně podání, komunikace mezi účastníky, elektronického nahlížení do spisu či vzdáleného vydání rozhodnutí. Evropská platforma ODR,³⁹ která byla dříve používána pro spotřebitelské spory v rámci EU, byla navíc zrušena,⁴⁰ což dále omezuje možnosti přeshraniční elektronické komunikace mimo soudní sféru.

Absence robustního ODR systému v české justici představuje významnou mezeru, zejména s ohledem na rostoucí objem online obchodních transakcí a zvýšené požadavky občanů i podniků na efektivní, rychlé a nízkonákladové řešení sporů. ODR se mimo jiné jeví jako vhodný nástroj pro vyřizování menších nároků, pracovněprávních sporů nebo rodinných věcí, kde je často žádoucí snížit osobní konflikt mezi stranami. Pro budoucí rozvoj bude klíčové, aby Ministerstvo připravilo systémové řešení, které umožní vedení řízení v plně online prostředí a naplní evropské standardy digitální justice.

³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů).

³⁸ Viz čtvrtá část zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele (§§ 20n – 2y).

³⁹ https://consumer-redress.ec.europa.eu/site-relocation_en?event=main.home2.show&lng=EN&prefLang=cs

⁴⁰ LexGo. The ODR platform is closing - What businesses need to know. 6.2.2025. Dostupné online: <https://www.lexgo.lu/en/news-and-articles/13994-the-odr-platform-is-closing-what-businesses-need-to-know>

6. Využití umělé inteligence (AI) v justici

6.1. Právní rámec

Umělá inteligence je v současnosti regulována především evropským právem. Klíčový je **Akt o umělé inteligenci (AI Act)**, který představuje první ucelenou a závaznou právní úpravu této technologie. Nařízení zařazuje systémy AI používané v soudnictví do kategorie **vysoce rizikových systémů, tedy režimu s nejprísnejšími požadavky**. Vymezení zahrnuje nástroje, které podporují soudce při interpretaci skutkového a právního stavu či při rozhodovací činnosti (např. nástroje, které analyzují spis, doporučují právní kvalifikaci nebo navrhnou rozhodnutí).

AI akt explicitně stanovuje, že *“Využívání nástrojů AI může podpořit rozhodovací pravomoci soudců nebo nezávislost soudnictví, ale nemělo by je nahrazovat, neboť konečné rozhodnutí musí i nadále přijímat člověk. Klasifikace systémů AI jako vysoce rizikových by se však neměla vztahovat na systémy AI určené pro čistě pomocné správní činnosti, které neovlivňují faktický výkon spravedlnosti v jednotlivých případech, jako je například anonymizace nebo pseudonymizace soudních rozhodnutí, dokumentů nebo údajů, komunikace mezi zaměstnanci, administrativní úkoly.”*⁴¹

Na úrovni národní politiky je problematika AI zatím v počáteční fázi metodického ukotvení. Ministerstvo připravuje aktualizaci své **vnitřní instrukce č. 5/2022**, která nově obsahuje také **Politiku 25 – pravidla užívání AI v resortu spravedlnosti**. Tento dokument stanoví základní pravidla bezpečného využívání AI, například povinnost kontrolovat a ověřovat výstupy, pravidla práce s citlivými daty, využívání AI jen v zabezpečených prostředích a katalog povolených či nepovolených nástrojů. Tyto zásady tak vytvářejí rámec, který má ambici stát se jednotným metodickým základem pro celou justici.

6.2. Současné využití AI v české justici

Česká justice již dnes využívá AI v řadě procesů, zejména v oblasti administrativy, textového zpracování a podpory pracovníků justice. V současnosti, AI nachází v justici zejména následovné využití:

- personalizace a konfigurace nástrojů bez nutnosti pokročilých IT znalostí,
- vysvětlování právních pojmů a individuální asistence při učení,
- podpora kreativity, generování nápadů a strukturovaný brainstorming,
- úpravy a tvorba textů (včetně stylistických úprav, překladů a tvorby e-mailových odpovědí),
- analýza a shrnutí rozsáhlých textů, tvorba diagramů a základních vizualizací,
- rozpoznání obsahu obrázků, extrakce textu a základní vizuální úpravy,
- rychlé vyhledávání informací v dostupných zdrojích,
- anonymizace a pseudoanonymizace,

- podpůrné práce v justici nesouvisející přímo s rozhodovací činností.

6.3. Generativní a podpůrné nástroje

Nejvýraznějším progresem je zavedení **Microsoft 365 Copilot Chat**, který byl zpřístupněn pro celý resort spravedlnosti začátkem roku 2025 a již v létě 2025 měl více než 2 800 aktivních uživatelů.⁴² Tento nástroj se rychle stal nejčastěji využívaným AI řešením pro:

- shrnování a vysvětlování textů
- stylistické úpravy dokumentů
- návrhy soudních podkladů
- tvorbu vizuálních materiálů, schémat a prezentací
- brainstorming právních argumentů a strukturování podání
- analýzu textu nebo návrh osnov rozhodnutí

Verze Copilot upravená speciálně pro potřeby justice představuje zabezpečený tenant, který umožňuje zpracování i neveřejných informací, s výjimkou informací zvláště citlivých. Uplatněná bezpečnostní opatření však současně přinášejí určitá omezení v dostupné funkci.

Jak uvádí Ministerstvo, při posuzování byly zvažovány i jiné jazykové modely, avšak s ohledem na předem stanovená kritéria byl pořízen systém umělé inteligence Microsoft Copilot. Tyto kritéria zahrnovaly:

- soulad s bezpečnostními normami řady ISO/IEC 27000, konkrétně ISO/IEC 27001:2022 (ČSN ISO/IEC 27001:2023), a požadavky na řízení rizik dle ISO/IEC 27005:2018, doložený auditní zprávou výrobce,
- dodržení požadavků právních předpisů, zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 (NIS2), zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, a zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů,
- ekonomickou efektivitu, vyplývající z možnosti využití v rámci stávající licence Microsoft 365, což mělo minimalizovat dodatečné náklady, v souladu se zásadou dobré správy,
- technická kompatibilita a nativní integrace s používanými produkty Microsoft, umožňující implementaci bez zásadních změn infrastruktury.

Ministerstvo aktuálně testuje rozšířené funkce systému Microsoft Copilot. Simultánně na úrovni Ministerstva probíhá vyhodnocování možností využití dalších nástrojů pro podporu právní analýzy a automatizaci vybraných úkonů. Plán rozvoje zahrnuje:

- Pilotní projekty pro **využití AI při tvorbě právních rozborů a zpracování velkých objemů textů**.
- Projekt **anonymizéru** justice, jehož cílem je automatizované odstraňování osobních údajů z rozhodnutí soudů v souladu s GDPR (Nařízení EU 2016/679) a zákonem o zpracování osobních údajů. Tento nástroj je ve fázi výběru dodavatele na základě podaných přihlá-

⁴² Miloš Malý. Umělá inteligence v českém soudnictví – aktuální praxe a zkušenosti. Příspěvek na konferenci České pravo a informační technologie 2025. 11. 9. 2025. Právnická fakulta Masarykovy univerzity Brno. Dostupné online: <https://cpit.law.muni.cz/dokumenty/65283>

šek k veřejné zakázce (ev. čís.: Z2025-041840), po jeho vysoutěžení a otestování bude integrován do procesů publikace rozhodnutí.

6.4. Automatizace transkripcí, překladů a anonymizace

Justici jsou k dispozici široce také nástroje pro přepis mluveného slova, zejména **Newton Dictate** a **BEEY**.

Nejvíce využívanou AI aplikací pro rychlé a přesné rozpoznávání řeči a převod hlasu na text je aplikace BEEY, která byla rovněž upravena pro potřeby justice, s ohledem zejména na bezpečnostní požadavky. Licence programu BEEY byla pořízena z prostředků NPO pro všechny zaměstnance spadající pod Ministerstvo a jemu podřízené organizační složky. Nutné je dodat, že využívání aplikací na přepis mluveného slova do písemného povinné není, záleží na preferenci jednotlivých uživatelů a organizaci práce organizačních složek. Z hlediska centrálního správce aplikace ale Ministerstvo uvádí, že eviduje kontinuální nárůst počtu aktivních uživatelů a objemu času přepisovaných zvukových záznamů.⁴³

Vývoj nástrojů pro automatizovanou pseudonymizaci probíhá i na úrovni vrcholných soudů, které je vytvářejí ve vlastní režii. Nejvyšší soud ČR například vyvíjel pro své potřeby nástroj pro pseudonymizaci rozhodnutí založený na řešení externího dodavatele určeném původně pro Ministerstvo spravedlnosti. Tato činnost probíhala v koordinaci s Ministerstvem. Nejvyšší soud současně samostatně spolupracuje s dalšími externími subjekty na vývoji různých nástrojů využívajících umělou inteligenci.⁴⁴

Co se týče jiných systémů umělé inteligence, např. nástrojů pro strojové překlady (DeepL, eTranslation), tyto podléhají centrálnímu schválení v rámci resortní politiky kybernetické bezpečnosti. V současnosti je pro práci s neveřejnými justičními daty povolen pouze Microsoft Copilot. Ostatní nástroje generativní AI na pracovních stanicích jsou dle stanoviska Ministerstva zakázány, přičemž výjimku lze udělit pouze pro práci s veřejnými daty na základě individuální žádosti. Překladové nástroje typu DeepL jsou povoleny pro obecné použití, avšak platí zásada, že neveřejná data nesmí být zpracovávána mimo schválené prostředí a nástroje pro strojové překlady (DeepL, eTranslation).⁴⁵

6.5. Chatboty

Jednou z rychle se rozvíjejících oblastí jsou konverzační asistenti (chatboty), kterých účelem je zvyšovat dostupnost veřejných služeb, usnadňovat orientaci uživatelů v agendách Ministerstva a podporovat interní procesy úřadu. Využití chatbotů je v českém justičním prostředí stále relativně novým fenoménem, nicméně resort již nasazuje několik funkčních řešení a plánuje jejich další rozšíření. Následující text shrnuje stav k roku 2025 a hodnotí jejich význam pro modernizaci veřejné správy v oblasti justice.

⁴³ Žádost o informace podaná LLP dne 8. října 2025; odpověď na žádost obdržena od Ministerstva spravedlnosti dne 23. října 2025.

⁴⁴ Dotazník s představitelem /představitelkou Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.11.2025.

⁴⁵ *Ibid.*

Nejvýznamnějším veřejně dostupným chatbotem je **Justína**,⁴⁶ digitální asistentka Ministerstva spuštěná v roce 2024 jako součást modernizace Informačního systému veřejných rejstříků (ISVR). Justína slouží jako průvodce uživatelů při orientaci v rejstříkových agendách, zodpovídá nejčastější dotazy, pomáhá vyhledávat subjekty a navigovat uživatele k relevantním formulářům či podáním. Významnou součástí její funkcionality je asistence při vyplňování formulářů, což představuje konkrétní krok směrem k uživatelsky orientované digitalizaci justice. Během prvních měsíců provozu chatbot zaznamenal více než padesát tisíc interakcí, což potvrzuje vysokou poptávku po automatizované podpoře v rejstříkových řízeních.

Pro agendu **seznamů znalců, tlumočnicků a překladatelů**⁴⁷ byl nedávno vyvinut společný virtuální asistent **Otakar**.⁴⁸ Tyto asistenty využívají jak veřejní uživatelé, tak odborná komunita. Veřejná verze chatbota poskytuje základní informační podporu a orientaci v seznamu znalců a tlumočnicků, zatímco interní verze je určena přímo pro registrované odborníky a pomáhá jim s navigací v neveřejných částech systému.

Celkově lze říci, že uplatnění chatbotů v resortu justice ČR představuje dynamicky se rozvíjející oblast digitalizace, s cílem poskytnout dostupnější služby pro veřejnost, jako i efektivnější interní procesy.

6.6. Vzdělávání

Nedílným předpokladem odpovědného a udržitelného nasazení systémů umělé inteligence je systematické vzdělávání uživatelů v oblasti bezpečných a správných způsobů jejího využívání. Rezort spravedlivosti ve spolupráci s Justiční akademií realizují školení o principech AI, kurzy o bezpečném používání AI, tréninky pro práci se systémy Microsoft a e-learningové moduly zaměřené na to, jak psát efektivní prompty.

Justiční akademie zároveň připravuje víceúrovňový systém vzdělávání, který zahrnuje:

- základní orientaci v pojmech AI
- specializované kurzy pro jednotlivé právní profese (soudci, asistenti, zapisovatelé, státní zástupci)
- školení o deepfake technologiích a kyberbezpečnosti
- školení o využívání AI v textové a analytické práci
- od roku 2025 také pokročilá školení o reasoning modelech, automatických agentech, generování a ověřování dat

AI se tak postupně stává součástí kontinuálního vzdělávání pracovníků justice, podobně jako dříve textové procesory či informační systémy.

6.7. Přínosy a přidaná hodnota pro justici

⁴⁶ Nový zaměstnanec na Ministerstvu spravedlnosti: Chatbot Justína. Dostupné online: <https://msp.gov.cz/en/web/msp/rozcestnik/-/clanek/nov%C3%BD-zam%C4%9Bstnanec-na-ministerstvu-spravedlnosti-chatbot-justina>

⁴⁷ <https://seznat.justice.cz/>

⁴⁸ Informace o spuštění nového chatbota: <https://znalci.justice.cz/informace-o-spusteni-noveho-chatbota/>

Zavádění systémů umělé inteligence v justici přináší významný potenciál pro zefektivnění pracovních postupů a zvýšení kvality výstupů. Mezi nejčastěji uváděné přínosy patří:

- úspora času při přípravě dokumentů a jejich jazykové úpravě
- zvýšení kvality textů včetně sjednocení stylu a odstranění chyb
- vyšší produktivita práce díky automatizaci rutinních úkolů
- rychlejší orientace v rozsáhlých textech při přípravě na jednání
- možnost okamžité zpětné vazby a návrhů alternativních argumentačních postupů
- lepší dostupnost informací, zejména judikatury a odborných překladů

6.8. Rizika, limity spojené s využitím AI

Navzdory rostoucímu využívání AI existuje řada důležitých otázek, které je třeba systematicky řešit, zejména:

- 1. Bezpečnostní rizika:** Justiční prostředí pracuje s citlivými údaji, a proto je nezbytné:
 - zabránit úniku dat do veřejných modelů
 - zajistit bezpečná úložiště
 - filtrovat citlivé informace před zadáním do AI nástrojů
 - používat nástroje pouze v prostředí s dostatečnou certifikací
- 2. Riziko „halucinací“ a nesprávných výstupů:** Generativní AI může vytvářet přesvědčivě znějící, avšak fakticky chybné informace. Zůstává nezbytné, aby pracovníci justice vždy ověřovali správnost výstupů a výstupy z AI brali je jako podpůrné, nikoli závazné.
- 3. Etické a právní limity:** AI Act, etické zásady soudcovské práce i ústavní principy omezují použití AI tak, aby nenarušovala nezávislost soudce, nepřevážila nad jeho vlastním úsudkem a nevytvářela nepřípustné riziko automatizace rozhodovacích procesů (s výjimkou předem vymezených oblastí).
- 4. Technická omezení:** Neexistence elektronického soudního spisu významně omezuje i možnosti využití AI, která má největší přínos tam, kde pracuje s kompletními digitálními daty. Dokud nebude zaveden eSpis, AI bude využívána spíše jako doplněk než systémová součást práce soudů.

V nadcházejících letech lze očekávat výrazný rozvoj využívání AI v justici, který bude záviset především na její **systematické integraci do připravovaných digitálních projektů**, včetně elektronického soudního spisu, modernizovaných systémů judikatury či e-Justice. Paralelně s tím se předpokládá vývoj bezpečných uzavřených modelů umožňujících specializované právní zpracování dat, například klasifikaci dokumentů, analýzy spisů nebo podporu konzistence rozhodování. Aby bylo možné potenciál AI využít naplno, mělo by se Ministerstvo zaměřit zejména na koordinaci těchto aktivit, podporu standardizace dat a stabilní financování digitální infrastruktury. Strategickým úkolem zároveň zůstává vytvoření jasných pravidel pro bezpečné a odpovědné používání AI napříč celou justicí.

7. Zvyšování digitální gramotnosti

Jedním z klíčových pilířů úspěšné digitalizace justice je také vzdělávání. Digitalizace soudních procesů, elektronický spis, využívání AI či přeshraniční justiční spolupráce (např. e-CODEX) vyžadují, aby představitelé a pracovníci justice disponovali nejen základními IT dovednostmi, ale také **porozuměním právním, bezpečnostním a procesním důsledkům digitální transformace**. Krom již výše uvedeného zvyšování kvalifikace ve vztahu k AI Ministerstvo zajišťuje průběžné zvyšování digitální gramotnosti prostřednictvím následujících opatření:

- Vstupní školení nových zaměstnanců - každý nově příchozí zaměstnanec absolvuje školení zaměřené na používání digitálních nástrojů, informačních systémů a bezpečnostních standardů nezbytných pro výkon pracovní role. Obsah školení vychází z požadavků zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, a rámce ISO/IEC 27001:2022.
- Periodická školení kybernetické bezpečnosti: Pravidelná realizace školení „DávejKyber“ ve spolupráci s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB). Tato školení reflektují technologický vývoj, aktualizace systémů a nové požadavky na digitální kompetence. Obsah zahrnuje:
 - bezpečnostní zásady dle NIS2 (Směrnice EU 2022/2555)
 - efektivní práci s daty
 - zásady digitální komunikace
- Spolupráce s Justiční akademií: specializovaná školení zaměřená na:
 - využívání nástrojů umělé inteligence v souladu s legislativou (AI Act, GDPR)
 - principy zodpovědného využívání AI
 - kybernetickou a informační bezpečnost při práci s AI

8. Hlavní zjištění

- 1. Přetrvávající neexistence elektronického soudního spisu:** Zavedení eSpisu dlouhodobě stagnuje. Dosud je plně funkční pouze ISIR pro insolvenční řízení, zatímco v ostatních agendách soudy pracují téměř výhradně s papírovými spisy. Tato situace výrazně omezuje efektivitu řízení, práci s dokumenty i možnost vzdáleného přístupu.
- 2. Elektronická podání jsou možná, ale komplikovaná:** Procesní pravidla jsou obecná, v jistých případech nejednoznačná a vyžadují neustálé dotváření judikaturou. Uživatelé se potýkají s formalistickými požadavky (doplňování originálů, ověřování příloh, notifikační povinnosti soudů).
- 3. Omezená dostupnost judikatury a nejednotná anonymizace:** Ačkoli od roku 2023 existuje právní povinnost zveřejňovat vybraná rozhodnutí nižších soudů, přístupnost je omezena fragmentací online databází soudů. Jednotlivé soudy rovněž aplikují odlišné přístupy k anonymizaci.
- 4. Zastaralost a roztržitost technologické infrastruktura soudů:** Ministerstvo dlouhodobě čelí nedostatečnému financování a komplikovaným zadáváním veřejných zakázek. ICT architektura je nejednotná a chybí jej centrální plánování.
- 5. Přístup k videokonferencím se zvyšuje, ale pořád je omezený legislativou:** Video-konference jsou využívány, avšak právní rámec stále vyžaduje fyzické ověření identity na místě.
- 6. Umělá inteligence se již aktivně využívá, chybí ale prozatím jednotná koncepce jejího využití v sektoru justice:** Rezort justice využívá modifikovaný přístup k jazykovému modelu Copilot, Ministerstvo i soudy pracují na anonymizéry soudních rozhodnutí.

9. Klíčové problémy, které digitalizaci brzdí?

- složitost veřejné správy
- roztříštěné ICT a absence jednotné architektury
- chybějící jednotná koncepce rozvoje ICT v justici
- nedostatečné financování digitalizace
- chybějící elektronický spis
- nízká kvalita a dostupnost judikatury
- nejasná a přísná procesní pravidla pro digitální úkony
- slabá koordinace digitalizačních projektů na úrovni Ministerstva
- pomalý vývoj a nevyužitý potenciál eID a datových schránek
- problémy na straně dodavatelských subjektů

10. Perspektivy budoucího vývoje:

Budoucnost české eJustice bude záviset na schopnosti:

- koncepčnost přístupnost k digitalizaci napříč všemi soudy
- klíčovým v současnosti je dokončení a zprovoznění projektu elektronického spisu eSPIS
- zkvalitnění praxe e-filingu
- zavedení jednotné metodiky pro publikaci judikatury
- propojit justiční systémy s eGovernmentem
- implementace bezpečných prvků AI (asistenční systémy, nikoliv automatizované rozhodování)
- modernizace technického vybavení soudů
- standardizace videokonferenčních postupů
- rozvíjení ODR ve vybraných agendách
- přizpůsobení přístupnosti pro různé úrovně IT dovedností, program inkluze vyloučených skupin ve vztahu k domáhání se práva na spravedlivý proces

11. Hlavní doporučení pro zlepšení

- 1. Zavést elektronický soudní spis jako centrální projekt české justice**
- 2. Zkvalitnit praxi e-filingu**
- 3. Modernizovat procesní předpisy** — odstranit formalismus, sjednotit podmínky elektronických podání, umožnit digitální důkazní řízení
- 4. Vytvořit jednotnou metodiku a databázi zveřejňování judikatury** pokrývající všechna rozhodnutí veřejně publikovatelná ze zákona,
- 5. Zlepšit kvalitu anonymizace** — ideálně zavést centrální anonymizační systém s podporou AI,
- 6. Zavést dálkové ověřování identity pomocí eID** pro videokonference, online jednání a přístup k dokumentům,
- 7. Propojit justiční systémy** s eGovernmentem,
- 8. Posílit role a kompetence ICT oddělení Ministerstva**, případně vytvořit specializovanou centrální agenturu pro IT v justici,
- 9. Upevnit standardizaci digitálních procesů** napříč soudy,
- 10. Investovat do digitálního vzdělávání** soudců, úředníků, advokátů a dalších profesních skupin,
- 11. Rozvíjet využití AI** ve třech oblastech:
 - anonymizace,
 - přepis jednání,
 - organizace dokumentů a vytěžování textu,
 - administrativní úkony,
- 12. Rozvíjet ODR** ve vybraných agendách,
- 13. Přizpůsobit přístupnosti pro různě úrovně IT dovedností**, program inkluze vyloučených skupin ve vztahu k domáhání se práva na spravedlivý proces,
- 14. Spolupracovat s orgány Evropské unie a Rady Evropy, rovněž vnitrostátními soudy členských států** na přípravě a zkvalitňování procesů digitalizace,
- 15. Modernizovat technické vybavení soudů.**

12. Závěr

Digitalizace české justice se dlouhodobě pohybuje v napětí mezi původně ambiciózními vizemi a reálnými kapacitami systému. Analýza demonstruje, že digitální transformace není pouze technickým problémem, naopak, jedná se o komplexní institucionální proces, jehož úspěch je podmíněn kvalitní správou, jasnou vizí a architekturou a schopností koordinovat změnu napříč celým resortem. Přetrvávající neexistence elektronického soudního spisu je přitom symptomem hlubšího systémového problému: technologický dluh v kombinaci s roztržštěnými kompetencemi, komplikovaným zadáváním a plněním veřejných zakázek a nedostatečnou ICT governance zpomaluje modernizaci v mnoha klíčových oblastech. Tato strukturální nedostatky způsobují, že mnoho digitalizačních projektů – byť technicky proveditelných – nedosahuje očekávaného dopadu. Elektronická podání narážejí na procesní formalismus, videokonference na legislativní bariéry, přístup k judikatuře na nejednotnou anonymizaci a nedostatek standardizovaných dat. Podobně nástroje umělé inteligence vykazují vysoký potenciál, avšak jejich širší integrace zůstává limitována chybějící koordinací. Výsledkem je prostředí, ve kterém jednotlivé inovace existují, ale nejsou schopny vytvořit funkční digitální ekosystém.

Evropská legislativa staví českou justici před novou dynamiku povinné digitalizace. Tyto předpisy neposkytují pouze rámec, ale také závazné termíny a standardy interoperabilní komunikace, elektronického doručování, videokonferencí a řízení dat. Splnění těchto požadavků není možné bez dokončení elektronického soudního spisu, stabilní ICT architektury a posílení kompetencí v oblasti kyberbezpečnosti, projektového řízení a data governance. V praxi tak evropské předpisy fungují jako katalyzátor, který může urychlit řešení dlouhodobých systémových deficitů – nebo naopak prohloubit stávající problémy, pokud nedojde k zásadní institucionální koordinaci.

Zjištění této zprávy potvrzují, že digitalizace má přímý dopad nejen na efektivitu a rychlost soudního řízení, ale také na přístup občanů k soudní ochraně, kvalitu rozhodování a důvěru veřejnosti v právní stát. Tento trend potvrzuje i Eurobarometr 2025, podle něhož 79 % občanů ČR podporuje digitalizaci veřejných služeb, současně však 42 % vyjadřuje obavy o ochranu digitálních práv. Tato kombinace vysokého očekávání a rostoucího vnímání rizik ukazuje, že modernizace justice musí být doprovázena nejen technologickým vývojem, ale také posílenými právními, bezpečnostními a etickými garancemi digitální interakce státu s občanem. Fragmentovaná online komunikace, rozdílné standardy anonymizace, nemožnost vzdáleného nahlížení do spisu a nejednotné zveřejňování rozhodnutí mohou jednotlivým uživatelům poskytovat nerovné podmínky. Podobně i rozdílné úrovně digitální kompetence napříč profesemi ukazují, že produkty digitalizace musí být doprovázeny systematickým vzděláváním a podporou.

Závěrem lze konstatovat, že česká justice je bezpochyby schopna modernizace – disponuje kvalitními odborníky, narůstajícími digitálními dovednostmi a existujícími pilotními projekty umělé inteligence. Aby však digitalizace dosáhla svého skutečného potenciálu, musí být vnímána jako integrální reforma, nikoli jako série izolovaných technologických iniciativ. Klíčové bude propojit legislativní změny, ICT architekturu, datové standardy, bezpečnostní požadavky a organizační procesy do jednoho funkčního celku. Ústřední roli v tomto procesu bude mít dokončení elektronického soudního spisu, stabilizace ICT governance, implementace evropských standardů a sjednocení digitálních služeb napříč soudy.

Digitalizace justice je tak na prahu fáze, která bude rozhodující pro její efektivitu v příštích desetiletích. Úspěch bude měřen nikoli počtem přijatých strategií, ale tím, zda se moderní digitální prostředí stane běžnou a spolehlivou součástí výkonu spravedlnosti – dostupné všem občanům, srozumitelné profesionálům a přínosné pro kvalitu rozhodovací praxe.